

SINGBURI HOSPITAL JOURNAL

ปีที่ 32 ฉบับที่ 3 มกราคม - เมษายน 2567 Vol. 32 No. 3 January – April 2024

ISSN 2773-9066 (Online) ISSN 2773-8876 (Print)

บทความวิจัย

- ปัจจัยด้านมารดาและด้านเด็กที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการสงสัยล่าช้าในเด็กปฐมวัย
ในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ผกาพันธุ์ เปี่ยมคล้า
- การให้คำปรึกษาปัญหาโรคผิวหนังผู้ป่วยในของโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า ณิชา เจนมานะชัยกุล
- ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเยี่ยมผู้ป่วยที่ได้รับการส่งกล้องตรวจลำไส้ใหญ่ โรงพยาบาลศรี
สังวาลย์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่มเกล้า วัฒนวรार्ท
- อุบัติการณ์และปัจจัยที่สัมพันธ์กับโรคหลอดเลือดแดงใหญ่ในสมองอุดตันเฉียบพลันในผู้ป่วย
เบาหวานที่มีโรคหลอดเลือดสมองอุดตันเฉียบพลัน โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช ศศรัภษ กิจธรรรม

กรณีศึกษา

- การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะช็อกจากการติดเชื้อและภาวะไตวายเฉียบพลัน
หลังได้รับการยุติการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ สินวน บุญนาค

31/1/2567 (11/1/2567)

SINGBURI HOSPITAL JOURNAL

เป็นวารสารของโรงพยาบาลสิงห์บุรี กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดสิงห์บุรี
 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์:	เพื่อเผยแพร่และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ กรณีศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรค และการฟื้นฟูสภาพ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์แก่สหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง	
ประธานที่ปรึกษา:	นพ.เอกโชติ พิธีธรรมานนท์	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสิงห์บุรี
คณะที่ปรึกษา:	รองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์ รองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาล รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านบริการทุติยภูมิและตติยภูมิ หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาระบบบริการและสนับสนุนบริการสุขภาพ	
บรรณาธิการ:	พญ.ปวีตรา วาสุเทพรังสรรค์	กลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลสิงห์บุรี
รองบรรณาธิการ:	นพ.กิตติศักดิ์ ผันผื่อน	กลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลสิงห์บุรี
คณะบรรณาธิการ:	ทพญ.อังคณา รัตนบัลลังค์ ภญ.พรพิมล รัตมีวงษ์จันทร์ พว.สัญญา โพธิ์งาม พญ.สุชฎทัย อนุหันธ์ลิไพบูลย์ พญ.สุภาวี แสงบุญ ผศ.ดร.มนพร ขาติขำนิ รศ.ดร.วัลย์พร นันทศุภวัฒน์ อ.ปวีรศร ซ่อมศิลป์ อ.ศศิพร ทองนิล	กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสิงห์บุรี กลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลสิงห์บุรี กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลสิงห์บุรี กลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาลชัยนาทนเรนทร คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ นักวิชาการอิสระ ศูนย์การแปลและบริการทางภาษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต โรงเรียนเทศบาล ๑ บ้านโคกสำโรง
ผู้จัดการ:	พว.สัญญา โพธิ์งาม	กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลสิงห์บุรี
ผู้ช่วยผู้จัดการ:	น.ส.เกวตี แจ้งสว่าง นายกิตติพิชญ์ อินวภูล น.ส.เกวลิณ คงคามี	โรงพยาบาลสิงห์บุรี โรงพยาบาลสิงห์บุรี โรงพยาบาลสิงห์บุรี
เจ้าของ:	โรงพยาบาลสิงห์บุรี	

วิภา ศาสตราจารย์ (แทน)

ระเบียบการ:

กำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 พฤษภาคม – สิงหาคม
- ฉบับที่ 2 กันยายน – ธันวาคม
- ฉบับที่ 3 มกราคม – เมษายน

สำนักงาน:

กองบรรณาธิการวารสารโรงพยาบาลสิงห์บุรี
กลุ่มงานพัฒนาคุณภาพบริการและมาตรฐาน โรงพยาบาลสิงห์บุรี
917/3 ถนนขุนสรุรงค์ ตำบลบางพุทรา อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16000
โทร 036 – 511060 ต่อ 5205

พิมพ์ที่

บริษัท บุญยไพศาลการพิมพ์ จำกัด
185/53 หมู่ 7 ตำบลบางมัญ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16000
โทร.081-9489049 e-mail: pichaib513@gmail.com

พิมพ์ ด.พรสวรรค์ (นน)

SINGBURI HOSPITAL JOURNAL
 ปีที่ 32 ฉบับที่ 3 มกราคม - เมษายน 2567

สารบัญ

	หน้า
บรรณาธิการแถลง	ก
บทความวิจัย	
<ul style="list-style-type: none"> • ปัจจัยด้านมารดาและด้านเด็กที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการสงสัยล่าช้าในเด็กปฐมวัย ในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ผกาพันธุ์ เปี่ยมคล้า • การให้คำปรึกษาปัญหาโรคผิวหนังผู้ป่วยในของโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า ณิชา เจนมานะชัยกุล • ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเยี่ยมผู้ป่วยที่ได้รับการส่งกลองตรวจลำไส้ใหญ่ โรงพยาบาลศรีสังวาลย์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่มเกล้า วัฒนวราห์ • อุบัติการณ์และปัจจัยที่สัมพันธ์กับโรคหลอดเลือดแดงใหญ่ในสมองอุดตันเฉียบพลันในผู้ป่วยเบาหวานที่มีโรคหลอดเลือดสมองอุดตันเฉียบพลัน โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมหาราช ศศรัภักษ์ กิจธรรรม 	B1-15 B16-23 B24-31 B32-39
กรณีศึกษา	
<ul style="list-style-type: none"> • การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะช็อกจากการติดเชื้อและภาวะไตวายเฉียบพลันหลังได้รับการยุติการตั้งครรภ์ ไม่พึงประสงค์ สีนวน บุญนาค 	C1-9

วัชรินทร์ (11กน)

บทความวิจัย

Research article

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
พื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

Received:

Revised:

Accepted:

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 293 ครัวเรือน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ได้แก่ การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน พื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยปัจจัยนี้สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ร้อยละ 85.6

ทั้งนี้ สามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนในการสนับสนุนปัจจัยในการส่งเสริมพัฒนาการลดปริมาณขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน, มูลฝอย, ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

วิภาดา ศุภรัตน์ (แทน)

Factors Affecting Household Solid Waste Reduction Behaviors in Nong Pho Subdistrict, Takhli District Nakhon Sawan Province

Abstract

A study of factors affecting behavior in reducing the amount of household waste in Nong Pho Subdistrict, Takhli District, Nakhon Sawan Province This is a cross-sectional analytical study. (Cross-sectional analytical study) The objective is to study behavior and factors affecting behavior in reducing household waste. And to study the relationship between personal factors and behavior in reducing household waste. Data were collected using a questionnaire from a sample of 293 households. The relationship between personal factors and household waste reduction behavior was analyzed. Using the Chi-Square Test, factors affecting household waste reduction behavior were analyzed using multiple regression analysis.

The results of the study found that there are leading factors, contributing factors, and additional factors. With behaviors to reduce the amount of household waste, including receiving information on reducing the amount of solid waste receiving social support Knowledge about reducing the amount of solid waste Policy on reducing the amount of solid waste It affects the behavior of reducing the amount of household waste in Nong Pho Subdistrict, Takhli District, Nakhon Sawan Province. Together, these factors can predict behavior in reducing the amount of household waste by 85.6 percent.

The research results can be used to plan to support factors in promoting the development of reducing the amount of solid waste for people in the area to be more efficient.

Keywords: Behavior to reduce the amount of household waste, solid waste, factors affecting behavior to reduce the amount of household waste.

จิม อรุณ (11/12)

บทนำ

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่หลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี อุตสาหกรรม การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมมีการขยายตัวจากการพัฒนาประเทศ ส่งผลทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น⁽¹⁻³⁾ จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยทั่วโลกในแต่ละปีมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในชุมชนมากกว่าปีละ 2.1 พันล้านตัน และมีเพียง 323 ล้านตัน (ร้อยละ 16) ที่ถูกจัดการเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ซ้ำ⁽⁴⁾ ปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศไทยปี พ.ศ. 2561-2564 พบว่ามีขยะมูลฝอยเฉลี่ย 25.0 ล้านตันต่อปี และยังมีขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้องเฉลี่ยปีละ 7.5 ล้านตัน⁽⁵⁾ ปริมาณขยะในแต่ละภูมิภาคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีความเจริญ จะมีขยะเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 797 ตันต่อวัน⁽⁴⁾ และจากรายงานจากกรมควบคุมมลพิษ (2564) ในปี พ.ศ. 2564 พบว่าเมื่อจำแนกตามพื้นที่ดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 24.98 ล้านตันต่อปี ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ 7.89 ล้านตัน กำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ 9.28 ล้านตัน กำจัดไม่ถูกต้อง 7.81 ล้านตัน และยังคงมีขยะมูลฝอยตกค้างกว่า 7.50 ล้านตัน⁽⁵⁾

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน หากการจัดการมูลฝอยเป็นไปแบบไม่ถูกต้อง ไม่มีการลดปริมาณหรือคัดแยกขยะ ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบของมูลฝอย ทั้งลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ สารเคมีอันตราย ฝุ่นละออง เชื้อโรคต่างๆ ที่ปนเปื้อนในมูลฝอยหรือกระบวนการขั้นตอนในการจัดการมูลฝอย ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบทางเดินอาหาร โรคติดเชื้อทางผิวหนัง ภูมิแพ้ทางผิวหนัง โรคติดเชื้อแบคทีเรีย รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มลพิษทางน้ำ ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำในลักษณะต่างๆ เช่น ทำให้น้ำเน่าเสีย น้ำเป็นพิษมีการปนเปื้อนของเชื้อโรค เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะพืชและสัตว์น้ำ กระทบต่อระบบนิเวศทางน้ำ รวมถึงประชาชนที่อยู่บริเวณโดยรอบแหล่งกำเนิดมลพิษ การหมักหมมและเน่าสลายของมูลฝอย ก่อให้เกิดก๊าซพิษและกลิ่นเหม็น หรือการเทกองมูลฝอยไว้นานๆ จะมีก๊าซที่เกิดจากการหมักขึ้น คือ ก๊าซมีเทนซึ่งติดไฟเกิดระเบิดขึ้นได้⁽⁶⁾

การจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันคือการทำให้ขยะมูลฝอยเกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัด ซึ่งนิยมใช้แนวคิดหลัก 7R ประกอบด้วย Reduce คือการลดการใช้ Reuse การนำกลับมาใช้ซ้ำ Refill เป็นการเลือกใช้สินค้าแบบเติม Return การคืนหรือการใช้บรรจุภัณฑ์สามารถส่งบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้ Repair/Repurpose การซ่อมแซมหรือการเปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้งานเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า Replace เป็นการใช่วัตถุอื่นที่ส่งผลกับสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดแทนที่การใช้พลาสติกหรือโฟมและ Recycle แปรรูปขยะให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก⁽⁷⁾ ซึ่งมีผลการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการขยะ โดยใช้หลัก 7R พบว่าการจัดการขยะมีประสิทธิภาพมากขึ้น⁽⁸⁾

ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของจังหวัดนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. 2562-2565 มีขยะมูลฝอย 2.8, 2.9, 3.0, 3.2 แสนตันต่อปี ตามลำดับ และปี พ.ศ. 2566 คาดการณ์ว่าจะมีปริมาณขยะมูลฝอยไม่น้อยกว่า 3.4 แสนตัน⁽⁵⁾ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นแนวโน้มปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้น ในส่วนอำเภอตากดี เป็นอำเภอที่มีประชากรมากเป็นอำเภอที่มีประชากรมากรองจากอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งเป็นอำเภอนโยบายเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาและกระตุ้นเศรษฐกิจแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัฒนธรรม และธรรมชาติ และในพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากดี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นตำบลที่มีพื้นที่และจำนวน

ประชากรมากอันดับที่สองรองจากตำบลตาคลี และจำนวนประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 9,789 คน ในปี พ.ศ.2564 เป็น 9,834 คน ในปี 2566 มีการขยายตัวของประชากรและการพัฒนากระตุนเศรษฐกิจแหล่งท่องเที่ยว เกิดการนำเอาทรัพยากรมาใช้ในกระบวนการผลิตต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนจึงทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ในปี พ.ศ. 2564 ในพื้นที่ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนปีละ 6.2 พันตัน และมีค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะสูงถึง 645,916 บาท/ปี ถึงแม้จะมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมกำจัดขยะจากชุมชนครัวเรือนละ 30 บาท แต่ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น จึงมีนโยบายการจัดการขยะโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลดปริมาณขยะโดยมีการคัดแยกขยะด้วยหลัก 3R ผลการดำเนินงานในปี 2565 ปริมาณขยะลดลงเป็น 5.7 พันตัน แต่กลับพบว่าชุมชนบางแห่งไม่สามารถร่วมคัดแยกขยะในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการการสำรวจนำร่องในพื้นที่พบว่าการพฤติกรรมลดปริมาณขยะจัดการขยะหรือการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนพบว่ามีเพียงร้อยละ 25 เท่านั้นที่มีการลดปริมาณขยะจัดการขยะหรือการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีการคัดแยกขยะแล้วนำส่งขายแก่ผู้รับซื้อ ขยะมูลฝอยที่เกิดส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบของมูลฝอย ทั้งลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ สารเคมีอันตราย ปริมาณฝุ่นละออง เชื้อโรคต่างๆ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยพบโรคระบบทางเดินอาหาร ภูมิแพ้ทางผิวหนัง อาการคันต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพนได้กำจัดขยะโดยการทำบ้านที่กักขังขยะกับเทศบาลเมืองตาคลีนำส่งขยะมูลฝอยที่จะกำจัดไปยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองตาคลี ซึ่งตั้งอยู่ ณ หมู่ 7 ตำบลหัวหวาย อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ตกลงที่จะชำระค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะมูลฝอยให้แก่เทศบาลเมืองตาคลี เป็นเงิน 600 บาท/ตัน⁽⁹⁾

จากแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุพฤติกรรมของมนุษย์ (PRECEDE Framework) ของ Green และ Kreuter (1991) เป็นอีกแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยอย่างแพร่หลาย โดยแนวคิดนี้มีพื้นฐานว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากหลายสาเหตุ พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวบุคคลส่งผลต่อพฤติกรรม โดยมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำ คือ ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานของบุคคล เช่น อายุ เพศ สถานภาพ ความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม เป็นต้น ปัจจัยเสริม คือ ปัจจัยภายนอกทำให้แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ จากการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อบุคคลนั้น เช่น คนในครอบครัว เป็นต้น ปัจจัยเอื้อ คือ อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมจนทำให้เกิดพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือยับยั้งก็ได้ เช่น การเข้าถึงแหล่งบริการได้สะดวกสบาย เป็นต้น (10,11) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพน อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยประยุกต์ใช้แนวคิด PRECEDE Framework เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปวางแผนในการสนับสนุนปัจจัยในการส่งเสริมพัฒนาการลดปริมาณขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตำบลหนองโพน อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ที่มีผลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพน อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

วิภาดา ศิลป์ (11กน)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์
2. ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน
พื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

วิมล ศิริรักษ์ (11กน)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครัวเรือนที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 4,520 ครัวเรือน⁽¹²⁾ เก็บข้อมูลจากตัวแทนครัวเรือน ๆ ละ 1 คน คำนวณขนาดตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรในกรณีทราบจำนวนของประชากรของ Wayne (1995 อ้างถึงใน พงษ์เดช สารการ, 2558) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N\sigma^2 Z_{\alpha/2}^2}{e^2(N-1) + \sigma^2 Z_{\alpha/2}^2}$$

แทนค่าในสูตร $Z_{\alpha/2}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น เท่ากับ 1.96 N = จำนวนครัวเรือน ในพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จำนวน 4,520 ครัวเรือน⁽¹²⁾ σ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาของ ศราวุฒิ หับผดุง, (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

(13) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ย 3.89 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 มี ดังนั้นได้ค่า $\sigma = 0.59$ กำหนด $e =$ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดในการประมาณสัดส่วน เท่ากับ 0.05 คำนวณขนาดตัวอย่างได้จำนวน 278 ครั้วเรือน ผู้วิจัยเพิ่มขนาดตัวอย่างโดยการนำอัตราการสูญหายจากการติดตาม (Drop out) มาใช้ในการคำนวณปรับเพิ่มขนาดตัวอย่าง ร้อยละ 5 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ คือ 293 ครั้วเรือน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ Simple Random Sampling โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านในตำบลหนองโพกกับจำนวนครั้วเรือนที่มี (Proportional to size) เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 293 ครั้วเรือน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic random sampling) โดยในแต่ละหมู่บ้านจะนำบ้านเลขที่มาเรียงลำดับและทำหมายเลขกำกับตั้งแต่ครั้วเรือนแรกถึงครั้วเรือนสุดท้าย จากนั้นหาช่วงสุ่มโดยนำจำนวนครั้วเรือนทั้งหมดหารด้วยจำนวนครั้วเรือนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้จะได้จำนวนระยะห่างของแต่ละลำดับหมายเลข แล้วเลือกสุ่มว่าจะเริ่มต้นด้วยบ้านเลขที่หลังใด แล้วจึงบวกด้วยจำนวนระยะห่างของแต่ละลำดับหมายเลขกำกับบ้านเลขที่ เพื่อเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จนครบ ตามสัดส่วนในแต่ละหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม โดยประยุกต์ใช้แบบสอบถามของ ศราวุฒิ ทับผดุง (2563) ⁽¹³⁾ ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครั้วเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แบบสอบถามประกอบไปด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือกและเติมข้อความ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกในครั้วเรือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม ปัจจัยนำ ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย และทัศนคติเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย ตอนที่ 2.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีคำตอบให้เลือก 2 ตัวเลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว เกณฑ์การให้คะแนนตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน การจัดระดับความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย 3 ระดับ โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม แปลผลคะแนนโดยใช้เกณฑ์ในการวัดความรู้ ตามเกณฑ์ของ Bloom (1979) โดยคะแนน ร้อยละ ≥ 80 คะแนน หมายถึง มีระดับสูง คะแนน ร้อยละ 60-79 คะแนน หมายถึง มีระดับปานกลาง คะแนนร้อยละ ≤ 59 คะแนน หมายถึง มีระดับต่ำ ตอนที่ 2.2 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ นำค่าคะแนนมาจัดระดับเป็น สูง ปานกลาง ต่ำ ตามเกณฑ์ของ Best (1981) โดยให้คะแนน 3.68 – 5.00 หมายถึง ระดับสูง คะแนน 2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง ระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย การมีกิจกรรมโครงการลดปริมาณขยะ การให้บริการขนส่งขยะของท้องถิ่น การให้บริการของผู้รับซื้อของเก่า เป็นแบบสอบถาม มีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว เกณฑ์การให้คะแนน ตอบ มี ให้ 1 คะแนน ตอบ ไม่แน่ใจ ให้ 0 คะแนน ตอบ ไม่มี ให้ 0 คะแนน ระดับ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริม แบบสอบถามปัจจัยเสริม ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม และการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย ตอนที่ 4.1 แบบสอบถามการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ นำค่าคะแนนมาจัดระดับเป็น สูง ปานกลาง ต่ำ ตอนที่ 4.2 แบบสอบถามการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลด

ปริมาณขยะมูลฝอย ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ แล้วนำค่าคะแนนมาจัดระดับเป็น สูง ปานกลาง ต่ำ ตามเกณฑ์ของ Best (1981) โดยให้คะแนน 3.68 – 5.00 หมายถึง ระดับสูง คะแนน 2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง ระดับต่ำ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน แบบสอบถามพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของสมาชิกในครัวเรือนต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบที่ตรงกับตนมากที่สุด ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ นำค่าคะแนนมาจัดระดับเป็น สูง ปานกลาง ต่ำ ตามเกณฑ์ของ Best (1981) โดยให้คะแนน 3.68 – 5.00 หมายถึง ระดับสูง คะแนน 2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง ระดับต่ำ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะศึกษา จำนวน 3 คน โดยค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามในการศึกษาคั้งนี้เท่ากับ 0.95

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และที่มีลักษณะทางประชากรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ครัวเรือน มีค่า Kuder-Richardson เท่ากับ 0.869 และส่วนอื่น ๆ ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไปจึงถือว่ามีความเชื่อมั่น

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ได้รับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ (รหัสโครงการ NHWPHO-0038/66) เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2566 ผู้วิจัยดำเนินการตามหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง มีการชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย แนวทางในการเก็บข้อมูลอย่างละเอียด ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไม่มีการระบุชื่อหรือรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลถูกนำเสนอในภาพรวมโดยจะไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้งานของผู้ให้ตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนครัวเรือน ทั้งเพศหญิงและชาย อายุ 15 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากถ้ำ จังหวัดนครสวรรค์ 1 ปี ขึ้นไป ที่เป็นผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ๆ ละ 1 คน และยินยอมสมัครใจให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย ตอบแบบสอบถาม จำนวน 293 ครัวเรือน

ระยะเวลา ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน ธันวาคม 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) หรือ Fisher's exact test วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากถ้ำ จังหวัดนครสวรรค์ ระหว่าง ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.6 อายุเฉลี่ย 45.3±12.5 ปี สถานภาพสมรส ร้อยละ 73.4 มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 25.3 มีอาชีพเป็นเกษตรกร ร้อยละ 46.1

วิมล ดิษฐ์ (11คน)

ส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 54.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.4 ± 1.2 คน โดยส่วนมากจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 60.1

ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 64.5 รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 22.9 และระดับต่ำ ร้อยละ 12.6

ทัศนคติเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 79.9 รองลงมาคือระดับปานกลาง ร้อยละ 20.1

นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย การมีกิจกรรมโครงการลดปริมาณขยะ การให้บริการขนส่งขยะของท้องถิ่น การให้บริการของผู้รับซื้อของเก่า ผลการศึกษาพบว่า นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย การมีกิจกรรมโครงการลดปริมาณขยะ การให้บริการขนส่งขยะของท้องถิ่น การให้บริการของผู้รับซื้อของเก่า เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า หมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างมีรถบริการขนขยะจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) ให้บริการตามบ้านเรือน ร้อยละ 74.7 มีประกาศหรือนโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ร้อยละ 63.5 มีผู้รับซื้อของเก่ามาให้บริการรับซื้อตามบ้านเรือน ร้อยละ 23.5 มีการจัดตั้งธนาคารขยะในสถานที่ต่างๆ ร้อยละ 11.6 และมีถังขยะแยกประเภท หรือจุดคัดแยกขยะเพียงร้อยละ 8.2

แรงสนับสนุนทางสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 79.5 รองลงมาในระดับสูง ร้อยละ 16.7 และระดับต่ำ ร้อยละ 3.8

การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 83.3 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 14.0 และระดับต่ำ ร้อยละ 2.7

พฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 1.9 ± 0.2 คะแนน เมื่อนำค่าคะแนนไปจัดระดับพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 94.2 รองลงมาคือระดับต่ำ ร้อยละ 5.8 และเมื่อพิจารณาระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนรายด้าน ดังนี้ ด้านการลดการใช้ (Reduce) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ด้านการลดการใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 89.8 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 10.2 ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 87.7 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 12.3 ด้านการเลือกใช้น้ำแบบเติม (Refill) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ด้านการเลือกใช้น้ำแบบเติม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 91.1 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 8.9 ด้านการใช้สิ่งของหมุนเวียน (Return) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ด้านการใช้สิ่งของหมุนเวียน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 90.8 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 5.5 และระดับต่ำ ร้อยละ 3.8 ด้านการซ่อมแซม (Repair) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ด้านการซ่อมแซมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 94.9 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 5.1 ด้านการใช้วัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Replace) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ด้านการใช้วัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 90.1 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 6.8 และ

วิมล ศัลยรักษ์ (11กน)

ระดับต่ำ ร้อยละ 3.1 ด้านการนำกลับมาใช้ประโยชน์อีก (Recycle) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ด้านการนำกลับมาใช้ประโยชน์อีก อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 83.3 รองลงมาคือระดับสูง ร้อยละ 14.3 และระดับต่ำ ร้อยละ 2.4

ตารางที่ 1 ระดับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน (n=293)

พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน	จำนวน (ร้อยละ)		
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ด้านการลดการใช้ (Reduce)	0 (0.0)	263 (89.8)	30 (10.2)
ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	0 (0.0)	257 (87.7)	36 (12.3)
ด้านการเลือกใช้น้ำแบบเติม (Refill)	0 (0.0)	267 (91.1)	26 (8.9)
ด้านการใช้สิ่งของหมุนเวียน (Return)	11 (3.8)	266 (90.8)	16 (5.5)
ด้านการซ่อมแซม (Repair)	0 (0.0)	278 (94.9)	15 (5.1)
ด้านการใช้วัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Replace)	9 (3.1)	264 (90.1)	20 (6.8)
ด้านการนำกลับมาใช้ประโยชน์อีก (Recycle)	7 (2.4)	244 (83.3)	42 (14.3)
ภาพรวม	17 (5.8)	276 (94.2)	0 (0.0)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ข้อมูลส่วนบุคคล	พฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในครัวเรือน		χ^2 (p-value)	Fisher's Exact
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
เพศ				
ชาย	8 (6.0)	125 (94.0)	0.02	
หญิง	9 (5.6)	151 (94.4)	(0.887)	
อายุ				
ต่ำกว่า 60 ปี	8 (3.10)	247 (96.90)	25.5	
60 ปี ขึ้นไป	9 (23.70)	29 (76.30)	(<0.001*)	
สถานภาพสมรส				
โสด/หย่า/แยกกันอยู่/หม้าย	5 (6.4)	73 (93.6)	0.7	
สมรส	12 (5.6)	203 (94.4)	(0.789)	

ระดับการศึกษา						
ไม่ได้ศึกษา	16	(61.5)	10	(38.5)	162.2	
ประถมศึกษา ขึ้นไป	1	(0.4)	266	(99.6)	(<0.001*)	<0.001*
อาชีพ						
เกษตรกร	10	(7.4)	125	(92.6)	1.2	
ไม่ใช่เกษตรกร	7	(4.4)	151	(95.6)	(0.277)	
รายได้ต่อเดือน						
น้อยกว่า 5,000 บาท	8	(32.0)	17	(68.0)	34.3	
5,000 บาท ขึ้นไป	9	(3.4)	259	(96.6)	(<0.001*)	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน						
1-2 คน	6	(9.20)	59	(90.80)	1.8	
3 ขึ้นไป	11	(4.80)	217	(95.20)	(0.180)	

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยปัจจัยนี้สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ร้อยละ 85.6 เขียนสมการคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\widehat{zy} = 0.564 (ZX_5) + 0.666 (ZX_4) + 0.255 (ZX_1) + 0.123 (ZX_3)$$

$\widehat{zy} = 0.564$ (การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย) + 0.666 (การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม) + 0.255 (ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย) + 0.123 (นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

Model	R	R ²	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	0.901	0.812	0.811	0.114
2	0.908	0.825	0.824	0.110
3	0.925	0.855	0.854	0.100
4	0.926	0.858	0.856	0.099

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์หือธิพจน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

Model	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	p-value
-------	-----------------------------	---------------------------	---	---------

		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.152	0.042		27.519	0.000
	X ₅	0.068	0.002	0.901	35.401	0.000
2	(Constant)	1.116	0.041		27.152	0.000
	X ₅	0.050	0.004	0.667	12.052	0.000
	X ₄	0.011	0.002	0.261	4.715	0.000
3	(Constant)	1.132	0.037		30.209	0.000
	X ₅	0.045	0.004	0.594	11.583	0.000
	X ₄	0.025	0.003	0.576	8.921	0.000
	X ₁	0.038	0.005	0.306	7.802	0.000
4	(Constant)	1.045	0.052		20.159	0.000
	X ₅	0.042	0.004	0.564	10.780	0.000
	X ₄	0.029	0.003	0.666	8.998	0.000
	X ₁	0.032	0.006	0.255	5.745	0.000
	X ₃	0.062	0.025	0.123	2.417	0.016

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาว่าพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 94.2 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการลดการใช้ ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ ด้านการเลือกใช้สินค้าแบบเดิม ด้านการใช้สิ่งของหมุนเวียน ด้านการซ่อมแซม ด้านการใช้วัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการนำกลับมาใช้ประโยชน์อีกกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากบริบทของพื้นที่ที่มีการสื่อสารนโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย การมีกิจกรรมโครงการลดปริมาณขยะ การให้บริการขนส่งขยะ การจัดบริการรับซื้อของเก่า ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังอยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลให้เกิดการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในการศึกษาคั้งนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จึงทำให้ครัวเรือนมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนวรรณ ตรีศุนย์ และ จันทร์เพ็ญ เจริญทรัพย์⁽¹⁴⁾ อภินันท์ นิลสุข และคณะ⁽¹⁵⁾ ศุภกิจ ศรีสำราญ⁽¹⁶⁾ ที่พบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยยังมีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตุนท์ ชมชื่น และ ทศนีย์ ทุงวงศ์⁽⁸⁾ ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามผลการศึกษาครั้งนี้มีผลแตกต่างกับผลการศึกษาของ พิษณุ มุญช์ แขวงเมือง และคณะ⁽¹⁷⁾ นกัสน้ำใจตรง และ นรินทร์ สังข์รักษา⁽¹⁸⁾ ที่พบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเนื่องจากความ

วิมล ศรีสวัสดิ์ (11/11/2562)

แตกต่างของบริบทในพื้นที่รวมไปถึงการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ผลการศึกษาคั้งนี้แตกต่างจากผลการศึกษาคั้งก่อน

วัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จากผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยปัจจัยนี้สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน ร้อยละ 85.6 ในการศึกษาคั้งนี้พบว่า ปัจจัยนำ คือ ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย ปัจจัยเอื้อ คือ นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย และปัจจัยเสริมได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม และการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่ง Bloom และคณะ⁽¹⁹⁾ ได้กล่าวถึงความรู้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาพฤติกรรมเมื่อบุคคลมีความรู้จะนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมและนำไปสู่การมีการปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลขาดความรู้ก็จะมีพฤติกรรมที่แย่ลง ผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภษร วิเศษชาติ และคณะ⁽²⁰⁾ อภินันท์ นิลสุข และคณะ⁽¹⁵⁾ ประหยัด แจ้แสง⁽²¹⁾ นภัส น้ำใจตรง และ นรินทร์ สังข์รักษา⁽¹⁸⁾ Fernando⁽²²⁾ และจากการศึกษาของ Ike et al.⁽²³⁾ ที่พบว่า นโยบายและกฎระเบียบที่เข้มงวด มีความสำคัญ ต่อการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ Knickmeyer⁽²⁴⁾ ที่พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) จากผลการศึกษาคั้งนี้พบว่าพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานราชการงานส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่เพิ่มสูงขึ้น

2) จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้นในการการวางแผนกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนควรมีการคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เป็นหลัก เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่เพิ่มสูงขึ้น

3) จากผลการศึกษาคั้งนี้ พบว่า การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย นโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนพื้นที่ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ควรมีการจัดส่งเสริม การรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอย การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย และนโยบายเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่เพิ่มสูงขึ้น

วิภา ศาสตร์ (11คน)

5. 3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมการลดขยะครัวเรือนและศึกษาปัจจัยสุขภาพด้านอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อการลดขยะครัวเรือนของประชาชน
- 2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมที่มีผลต่อการกระตุ้นพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน

เอกสารอ้างอิง

1. Adzawla W, Tahidu A, Mustapha S, Azumah SB. Do socioeconomic factors influence households' solid waste disposal systems Evidence from Ghana. Waste Management & Research. 2019;37(1_suppl):51–7.
2. Khongpirun W, Thiphom S, Chanthorn W. Factors Associated with Waste Management Behaviors among Pongpa Village, Kaeng Sopha Sub-district, Wang Thong District, Phitsanulok Province, Thailand. Journal of Health Science. 2017;26(2):310–21.
3. อารีย์ พลภูเมือง, กัลยา หาญพิชาญชัย, เสฐียรพงษ์ ศิวินา. การพัฒนาระบบคัดแยกมูลฝอยในชุมชนแบบมีส่วนร่วมเขตเทศบาล ต.เมืองสรวง อ.เมืองสรวง จ.ร้อยเอ็ด. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 2560;4:147–61.
4. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ปัญหาขยะ [Internet]. 2564. Available from: <https://infotrash.deqp.go.th/news/78>
5. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย [Internet]. 2565. Available from: <https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php?year=2561>
6. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ผลกระทบของขยะมูลฝอย [Internet]. 2563. Available from: <https://anamai.moph.go.th/th/department-of-health-services-manual>
7. สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. จัดการปัญหาขยะด้วยหลัก 7R [Internet]. 2565. Available from: <http://www.gsei.or.th/articles/detail/510>
8. ตุนท์ ชมชื่น, ทศนีย์ พุ่มวงศ์. การเสริมสร้างการเสริมสร้างศักยภาพการ จัดการขยะในครัวเรือนของชุมชนในเขตบริการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลแม่ค้ำน้ำลาด อำเภอมะนัง จังหวัด เชียงราย. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 2562;7(2):156–66.
9. องค์การบริการส่วนตำบลหนองโพ. สถานการณ์ขยะมูลฝอย [Internet]. 2566. Available from: <https://www.nongphotakhli.go.th/home>
10. จุฬารัตน์ โสตะ. แนวคิด ทฤษฎี และการประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. 3rd ed. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.
11. นรลักษณ์ เอื้อกิจ, ลัดดาวัลย์ เพ็ญศรี. การประยุกต์ใช้แนวคิด PRECEDE MODEL ในการสร้างเสริมสุขภาพ Utilization of the PRECEDE MODEL in Health Promotion. วารสารพยาบาล สภากาชาดไทย. 2562;12(1):38–48.
12. องค์การบริการส่วนตำบลหนองโพ. จำนวนประชากรและครัวเรือน [Internet]. 2566. Available from: <https://www.nongphotakhli.go.th/contact.php>

วิภาดา อภัยวงศ์ (11คน)

13. ศรารุณี ทับผดุง. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. [สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร]: สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2563.
14. ธนวรรณ ตรีศุณย์, จันทร์เพ็ญ เจริญทรัพย์. การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี. 2561;1(2):22-9.
15. อภินันท์ นิลสุข, ศรัณญา เบญจกุล, มณฑา เก่งการพานิช. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูล ฝอยของครัวเรือนในอำเภอทับสะแกจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารพฤติกรรมศาสตร์,เพื่อการพัฒนา. 2565;14(2):19-38.
16. ศุภกิจ ศรีสำราญ. พฤติกรรมและปัจจัยเชิงสาเหตุในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. 2565;15(2):46-59.
17. พิษณุมาญช์ แขวงเมือง, วิทยา เจริญศิริ, ยุภาพร ยุภาศ. การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังแสง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม. In วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2562.
18. นภัส น้ำใจตรง, นรินทร์ สังข์รักษา. พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนใน ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม. วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2562;13(2):179-90.
19. Bloom A. The education of democratic man: Emile. Daedalus. 1979;25(1):135-53.
20. ศุภสร วิเศษชาติ, สมบัติ ศิลา, สุนิศา แสงจันทร์. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ของประชาชนชุมชนที่ 2 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว. วารสารการพัฒนาชุมชนและ คุณภาพชีวิต. 2560;5(2):422-45.
21. ประหยัด แจ็งแสง. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วย โรคเบาหวานในเขตเครือข่ายอำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี. วารสารโรงพยาบาลสิงห์บุรี. 2565;2.
22. Fernando RLS. Solid waste management of local governments in the Western Province of Sri Lanka: An implementation analysis. Waste Management. 2019;84:194-203.
23. Ike C, Ezeibe C, Anijiofor S, Daud N. Solid waste management in Nigeria: problems, prospects, and policies. The Journal of Solid Waste Technology and Management. 2018;44(2):163-72.
24. Knickmeyer D. Social factors influencing household waste separation: A literature review on good practices to improve the recycling performance of urban areas. Journal of cleaner production. 2020;245:118605.

วิมล ดิษฐ์ (11คน)